

УРОК №6. ДРУГОРЯДНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ: ДОДАТОК, ОЗНАЧЕННЯ, ОБСТАВИНА (ОГЛЯДОВО)

Мета: ознайомити учнів із другорядними членами речення – додатком, означення, обставиною; навчити їх визначати у реченні; удосконалити навички учнів розрізняти і визначати означення, додаток і обставину в реченнях; розвивати увагу, логічне мислення; виховувати в учнів інтерес до вивчення мови, виховувати повагу до праці, інтерес до мистецтва.

ГЛОСАРІЙ

- **Другорядні члени речення** – це члени речення, які пояснюють підмет і присудок, а також інші члени речення.
- **Означення** – другорядний член речення, що вказує на різні ознаки предмета і відповідає на питання який? чий? котрий? та скільки?
- **Додаток** – другорядний член речення, що означає предмет, на який спрямована дія або стан, і відповідає на питання непрямих відмінків (кого? чого? кому? чому? кого? що? ким? чим? на кому? на чому?).
- **Поширені речення** – речення, в яких є другорядні члени.
- **Непоширені речення** – речення, які складаються тільки з граматичної основи.

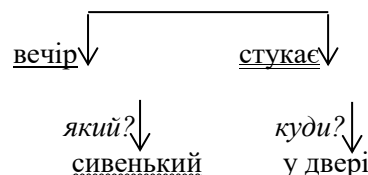
ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

Всі члени речення поділяються на головні та другорядні. На попередніх уроках ми вивчили головні члени речення – підмет і присудок.

Вони складають граматичну основу речення. Відіграють важливу роль у вираженні думок.

Проведіть дослідження: ставлячи запитання від підмета, з'ясуйте, які слова залежать у реченні від нього; так само знайдіть слова, залежні від присудка.

Зразок. Сивенький вечір стукає у двері.
що робить?



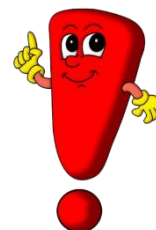
Опрацювання таблиці «Другорядні члени речення».

Другорядні члени речення		
Додаток	Означення	Обставина
означає предмет	вказує на ознаку предмета	вказує на місце, час, причину, мету, спосіб дії
Питання кого? чого? кому? чому? кого що? ким чим? на кому? на чому?	Питання який? чий? котрий?	Питання як? де? куди? звідки? коли? чому? для чого?
Виражається іменником, займенником та іншими частинами мови	Виражається прикметником, займенником та іншими частинами мови	Виражається Іменником з прийменником, прислівником та іншими частинами мови
Підкреслюємо <u>Пунктиром</u>	Підкреслюємо <u>хвилястою лінією</u>	Підкреслюємо <u>пунктиром з крапкою</u>

Порівняйте речення, подані ліворуч і праворуч і поясніть, чим вони різняться між собою.

Світить сонце.	Тепло світить ясне сонце.
Повіває вітерець.	Повіває лагідний вітерець.
Блищали озерця.	Крізь комиші блищали подекуди
малийкі озерця.	

Коментар. Другорядні члени сприяють поділу речень на поширені і непоширені. **Поширеними** називаються речення, в яких є другорядні члени. **Непоширеними** називаються речення, які складаються тільки з граматичної основи.



Для детального ознайомлення та закріплення вивченого можна переглянути відео, що міститься нижче.



<https://www.youtube.com/watch?v=e-mResRhyoM>

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

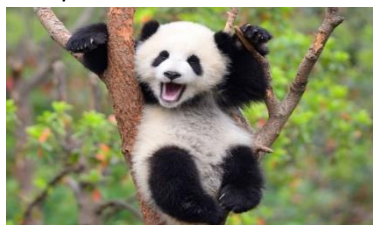
1. Творче конструювання

Продовжіть словосполучення, відповівши на питання. Одне зі словосполучень уведіть в речення. Підкресліть у складеному реченні додаток.

- ✓ Співати (з ким?)...
- ✓ грати (на чому?)...
- ✓ малювати (що?)...
- ✓ працювати (над чим?)...
- ✓ заохочувати (чим?)...
- ✓ танцювати (що?)...

2. Творча робота

За 2 хвилини доберіть якнайбільше прикметників, які б характеризували тварину на малюнку. З двома словами складіть речення. Підкресліть в них означення.



3. Інтерактивна вправа

<https://learningapps.org/watch?v=p15rwm62t21>

4. Поетична хвилинка.

Допоможіть поетові. Введіть у вірш означення. Підкресліть усі члени речення.

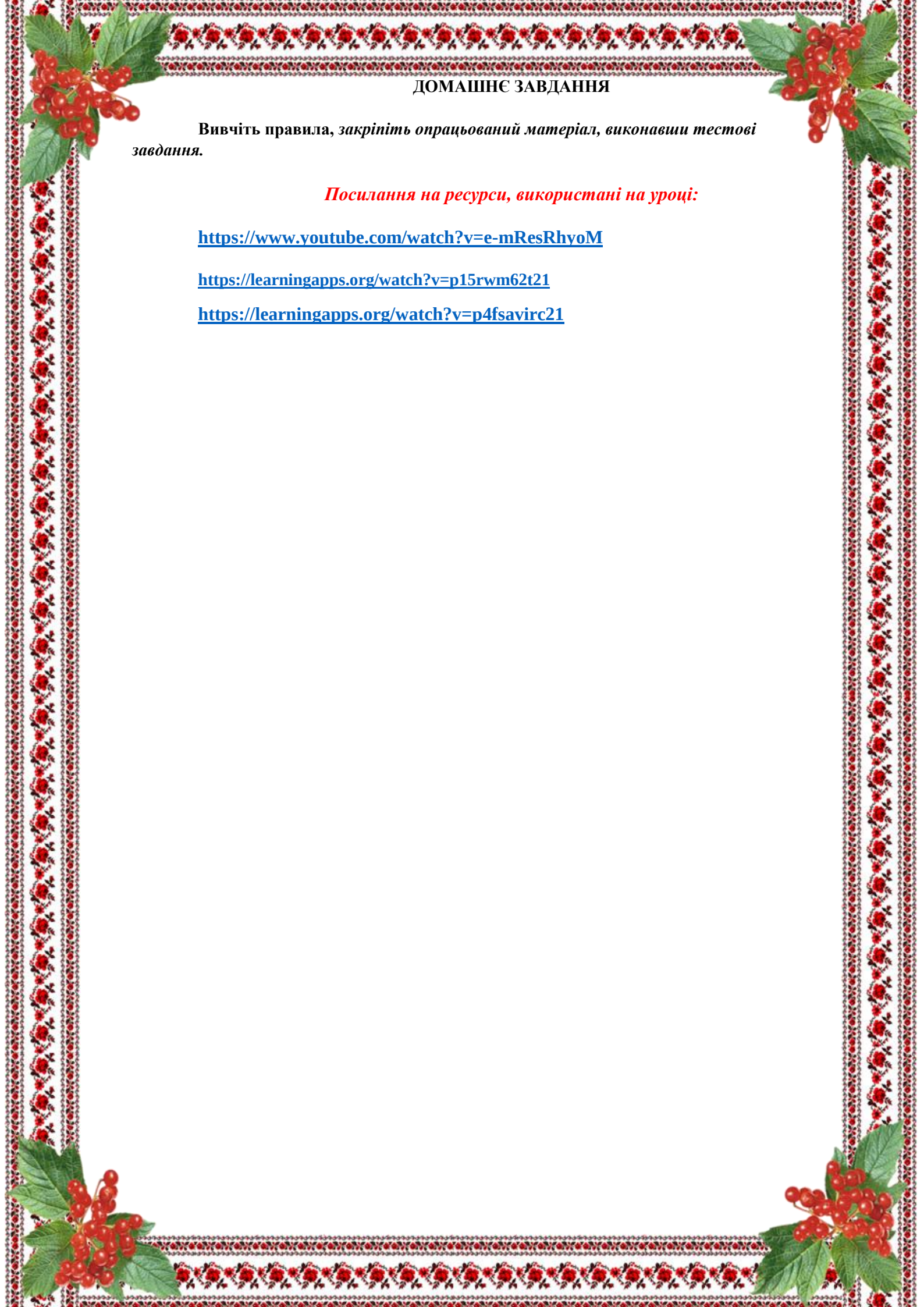
Усе ...: листя й небеса,
... багаття і ... роса.
На моріжках ... край дороги
... осінь сіла спочивать.
І місяць гріє руки від багать,
... золотом укривши перелogi.

Довідка: червоне, сухе, рясна, сивеньких, червона, червоним.



5. Гра «Так/ні»

<https://learningapps.org/watch?v=p4fsavirc21>



ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Вивчіть правила, закріпіть опрацьований матеріал, виконавши тестові завдання.

Посилання на ресурси, використані на уроці:

<https://www.youtube.com/watch?v=e-mResRhyoM>

<https://learningapps.org/watch?v=p15rwm62t21>

<https://learningapps.org/watch?v=p4fsavirc21>

Тест «ДРУГОРЯДНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ»

